

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Quia ex quo orta est nostra sententia, plures habuit Adversarios,
quam defensores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

N.
25.
De
Charl.

vitam, erit quoque via certæ probabilioris; ad summum enim eam sequens, errabit materialiter, non formaliter à scopo, si falsa sit.

Prætereo 3. quæ trahit *cap. 12.* quod, etsi nulla Ecclesiæ lege sanciretur, ipsa tamen naturæ lege demonstratur, tutiorem in delectu opinionum moralium diligendam. Porro, quod ex Pontificum decisionibus congregat, est contra Antonium; si enim tutius ex lege naturali sequendum, illicitus erit usus minus tute moraliter certæ, immo per eam solam naturæ legem omnis questio morum dirimi poterit, nec ulla erit, orationis, aut studii necessitas; nulla quoque tutior damnari poterit quæ illationes cum sint certo falsæ, falsum erit antecedens, nempe, dari legem naturalem sequendi tutiorem inter opiniones morales. Adde, me omnes textus Canonicos solvisse *disp. 13.*

N.
26.
De
Charl.
Alex.
VII.
Inn. XI.

At præterire nequeo, quod *cap. 12.* urget ex Alex. VII. & Innoc. XI. qui hoc ipso quod plures creditas probabiles damnarunt, eo ipso uterque Papa censuit, probabilitatem satis non esse ad securitatem conscientie. Sed contra; quia sæpe dixi, quod omnis damnata fuit suo Patrono probabilior; immo moraliter certa, juxta modum discurrendi Modernorum Probabilioristarum, negantium probabilitatem omni oppositæ minus probabilis; ergo uterque Papa damnavit, probabilioritatem, aut certitudinem satis esse ad conscientiam: ut autem hec illatio non tenet, ita nec illa. Papa eas damnans ostendit eas falsæ à suis Patronis putatas probabiles, aut probabiliores, quod earum Patroni non attenderunt.

N.
27.
De
Charl.

Prætereo 4. quæ adducit *cap. 14. & 15.* ex Theologis, quorum textus latè expendi *disp. 12. sect. 2. 3. 4.* ostendendo, antiquiores aliquos fuisse Tutioristas; posteriores illis fuisse Probabilioristas Anti-Tutioristas; neminem autem fuisse Anti-Probabilitatem.

§. II.

Quia ex quo orta est nostra sententia, plures habuit Adversarios, quam defensores.

SUMMARIUM.

Negat nostram sententiam esse probabilem, n. 28. Ostendo irremediabilia absurda ex oppositâ, nulla ex nostrâ, n. 29.

Nec Certitudinistæ à Probabilioristis, nec hi ab illis tueri se possunt, nisi nostris principiis utantur, ibid.

Ostendo eadem mala in Ecclesiâ Dei, etsi darentur lex de tutiori, aut probabiliori, n. 30. ad 33.

Tom. III.

Cur Papa particulares damnavit, n. 33.

Si Adversarii Morales Summas edocent, forte docerent aliquas damnabiles, n. 34.

Per legem tutioris, aut probabilioris peccata, & errores sunt inemendabiles, usque dum à Papâ damnentur, ibid.

Probabilismus laxus qui rejiciendus, n. 35.

Magis savi laxitati Probabiliorismus, n. 36.

Culpa est Probabilioristæ, n. 37.

Remedium est sermone veritatem, & probabilitatem opinionum particularium damnare, n. 38.

Gallia Episcopi quid damnavit? n. 35. ad 39.

Dicit *1. cap. 16.* quod cum nostra sententia nulla certâ ratione demonstretur, conemur multitudine suffragiorum plausibilem reddere; cum tamen certa prudentiæ regula sit, suffragia ponderanda potius, quam numeranda; immo, etsi numeranda essent, vix posset nostra sententia ad extrinsecam probabilitatem ascendere, tantum abest, quod sit moraliter certa.

Sed contra; tum quia sibi contradicit, nam vel nostra sententia nata est sæculo elapso tempore Medinæ, & opposita tempore Candidi Philaleni; tunc autem numero, & pondere maiores stant pro nostrâ Doctores: vel longè prius nata est, nec non etiam opposita? tunc autem dicere non potest esse recentem, & novam; immo si sua est antiquorum, ut ait, eo ipso & nostra. Tum quia, non nisi Thraconius est, dicere nostram, ne quidem extrinsecè probabilem. Immo quid aptius ad moralem certitudinem peti potest, quam rationes à nobis dilatæ; ex impossibilitate frequenti, tum probabilioris, tum tutioris; ex contradictione Anti-Probabilistarum inter se, immo cujunque secum ipso; ex nullitate rationum oppositarum, sumptarum ex legis, & veritatis amore, ex eo quod nullam de sequendâ semper tutiori, & probabiliori afferant legem; ex eo quod, datâ tali lege, inemendabilis esset error, & scandalum, nisi per Papæ decretum; ex confusione probabilitatis speculativæ cum practicâ; ex transitu à probabilitate simultatis ad simultatem probabilitatis, & econtra; ex eo quod despiciendæ omnes alienæ, etsi celebriorum Doctorum opiniones, si mea sit mihi probabilior; ex eo quod sententia opposita, præter vitia, quæ nostræ opponit, quæ omnia ad oppositam etiam sequuntur, cum nulla sit damnata, quæ non fuerit suo Patrono probabilior, aut moraliter certa, trahit ad summam sui æstimationem, ad judicii indocilitatem, ad opinionum alienarum, & opinantium contemptum;

Na iij

tum;

N.
28.
De
Charl.
Medin.
Philal.

tum; ex eo quod sequens minus tutam minus probabilem idem motivum honestum sibi præfigere potest, quod præfigitur ab omni Catholico operante aliquid sibi commodum, a Deo certo non vetitum; ex eo quod Tutorista cum Probabiliorista certantes, & hi cum illis, hi solvere se nequeant ab argumentis Tutoristarum, sumptis ex periculo violandi materialiter Dei legem; & illi ab argumentis Probabilioristarum, sumptis ex periculo errandi materialiter contra veritatem; neutri, inquam, possunt se defendere, nisi nostris principiis utantur, nempe Probabiliorista dicendo, quod materialis violatio legis Dei curanda non sit, quoties minus tuta est longe probabilior; & Tutorista dicendo, quod materialis error contra veritatem spernendus sit, quoties minus probabilis est tutior. Demum ex eo quod questio, que hodie tanto conatu agitur, quænam opinio inter incertas sit eligenda; an tutior probabilior, omiſſa minus tuta minus probabilis; an tutior inter æquæ probabiles; an inter inæqualiter probabiles, & inæqualiter tutas tutior minus probabilis, an probabilior minus tuta præferenda sit; hæc, inquam, questio generalis in ordine ad mores nihil prodest: quæcumque enim quis sequatur, oriri possunt mala, quæ sequenti oppositam opponuntur.

N.
30.

Expono, & do dari legem sequendi tutius, & probabilius. Numquid nulla erit in Dei Ecclesiâ opinio mala? Non sanè: nam ut hæcenus damnatæ fuerunt plures tutiores probabiles, nec per eam legem curari poterant illæ opiniones, immò incurabiles fuissent; ita quoque dari poterunt aliæ æquæ damnandæ, etsi detur lex de sequendâ tutiori probabiliori, & per hanc legem naturalem fient incurabiles.

N.
31.

Do dari legem sequendi tutiorem ex æquæ probabilibus: ecce idem argumentum; ut hæcenus ante damnationem ex æquæ probabilibus tutioribus prodire poterant aliquæ damnandæ, nec tali lege Ecclesiæ Dei proviſum fuisset, ita nec nunc.

N.
32.

Do dari legem sequendi tutiorem minus probabilem præ probabiliori minus tuta: ecce reddit argumentum, quod sicut plures tutiores minus probabiles damnatæ fuere, nec eâ lege Dei Ecclesiæ protecta fuisset ab omni malâ opinione, ita nec nunc.

N.
33.

Do permitti usum minus tute probabilioris: ecce recurrit argumentum, nam pleræque ex damnatis ab Alex. VII. & Innoc. XI. fuere minus tuta suis Patronis probabiliores: ergo à primo ad ultimum liquet, quod laxitas opinandi per nullam earum legem

curari possit, ut dixi *disp. 10. sect. 2. §. 1.* cur autem, nisi quia errores, & scandala non insunt, nisi opinionibus particularibus, non ulli regulæ generali, sive permittenti, sive neganti licitum usum minus tute probabilioris, aut tutioris minus probabilis, aut minus tute minus probabilis? Hinc ad rectè, & sanctè hinc, & nunc opinandum, & operandum, nil facit regula generalis, sive negetur, sive affirmetur usum minus tute minus probabilis. Quod facit, est ipsa opinio particularis; in hac enim, sive tutiori probabiliori, sive tutiori minus probabilis, sive probabiliori minus tuta potest esse, aut abesse scandalum, error, & omne aliud malum, quod ab eâ oritur. Hinc sanctissime Pontifices opiniones particulares damnarunt, quarum aliquæ fuere tutiores, & suis Patronis probabiles, ut omnes Baij; aliquæ minus tute suis Patronis probabiles, & Adversariis minus probabiles, ut omnes ab Alex. VII. & Innoc. XI. damnatæ. Hinc quoque ab utroque Pontifice sanctè moniti Theologi, ut opiniones particulares ponderarent, non dando securitatem, probabilioritatem, aut probabilitatem opinionibus, quæ illis

carent. Demum vellem, ut aliqui ex Anti-Probabilistis, qui tantum fremunt in Probabilistis, & se Divinæ legis, & veritatis amatores jactant, summam aliquam Theologiæ moralis in lucem publicam proferrent. Audere dicere, quod tæpe minus tutas, & vulgo minus probabiles, sibi tamen probabiles, sequerentur: quo casu idem scandalum, & laxitas ijs opponi posset, quod ipsi opponunt Summis Probabilistis, cum hoc tamen discrimine, tum quod Probabilistæ negent obligationem sequendi probabiliorem ex minus tutis, Probabilioristæ affirmant; cum tamen utrique eandem particulares opiniones sequantur: tum, quod Probabilioristæ per eam legem sequendi sibi probabilis se reddant incorrigibiles, & à suâ opinione laxâ particulari, sibi tamen probabiliori, inamovibiles, donec à sanctâ Sede damnetur; si enim Probabiliorista sit acris ingenii, à nullo facile de minori suæ opinionis probabilitate convincetur. At Probabilista negans eam legem, etsi ea opinio particularis laxa sit ei probabilior, quia tamen permittit minus probabilis usum, facile in oppositam finem minus probabilem ire poterit. Ecce quod ducat larvatus sub specie legis, veritatis, & sanctitatis, Probabiliorismus.

Dicit 2. cap. 16. utrumque Papam, Alex. VII. & Innoc. XI. malè excepisse Probabilitatem, & post summè laudatum à se Car-

C. Agui- dinalem Aguirre; scribentem, nullum do-
ctrinā, & sanctitatem insignem Probabilismo
laxo adhaesisse, sed tutiorem, aut palam proba-
biliorem sequendam, citat tum Cardin.
C. Bella- Bellarminum aientem, quod si certitudo non
possit apparere, tutior sequenda sit; tum
C. Laur- Card. Lauream judicantem, quod sententia
negans licitum usum minus tute minus proba-
bilis, habeat pro se ferē totam Eccle-
siam.

N. Sed contra; quia merito à dictis Cardi-
36. nalibus latus Probabilismus rejicitur, nempe,
quod satis sit opinio probabiliter proba-
bilis; quod satis unus Author; quod satis,
ut ab aliquibus dicatur probabilis, etsi à
contrariis Doctoribus putetur certò impro-
bilis; quod satis probabilitas speculativa.
Hic est probabilismus latus, meritò reje-
ctus; at noster, nec non ferē omnium Pro-
babilistarum Probabilismus, non est talis,
ut latè ostendi, nam volumus, & volumus,
quod, ut opinio liceat, debeat esse certò
probabilis; quod nulla sit certò probabilis,
nisi talis sit etiam Doctoribus oppositis;
quod non satis, ut non sit vetita, nisi præter
hoc ostendatur ejus probabilitas tam absolu-
ta, quam relativa; quod non satis, ut sit
tutius Doctoris, aut impressa libro. Hæc est
Probabilitas, quam tuemur; illa est, quam
rejecimus.

Quod si nostra probabilitas conferatur
eum probabilioritate in ordine ad laxitatem,
sole clarius est, ut dixi *disp. 15. sect. 2.* proba-
bilitatem magis se habere ad laxitatem,
quam nostram probabilitatem: tum quia
volo necessariam probabilitatis certitudi-
nem; Probabilioristæ autem negant certi-
tudinem probabilioritatis necessariam: tum
quia nos obligando ad non nisi certò proba-
bilem, obligamus investigare, quæ inter
opiniones talis sit; at Probabilioristæ obli-
gando ad probabiliorē, deobligant ab ejus
investigatione: tum quia nulla est probabi-
lis laxa, quæ non fuerit suo Authori proba-
bilio; immò non omnis laxa est minus proba-
bilis, etsi ea sit suo Patrono probabiliori
ergo, cum non omnis laxa sit minus proba-
bilis, nam sepe Doctores ei opinioni oppo-
siti negant eam esse sibi minus probabilem,
immò esse impossibile dicunt; e contra
omnis laxa sit suo Patrono probabilior, eo
ipso laxitas plus unitur probabilioritati,
quam probabilitati: tum quia per legem se-
quendi sibi probabiliorē, ejus opinionis
laxitas fit irremediabilis; at per licentiam
minus probabilis fit remediabilis: ergo Pro-
babiliorismus plus se habet ad laxitatem,
quam Probabilismus, & lex de probabi-

liori eam facit irremediabilem; non lex re-
mediabilem.

Dicit 3. *cap. 17. & 18.* plures Episcopos, N.
& Ordines Religiosos censurasse abusum
37. probabilis. Fateor ita esse, & rectè; nam
nos quoque illum, immò abusum probabi-
lioritatis censuramus. At quid inde? Num-
quid probabilitas in causā est, quod quis ea
abutatur? Non utique: aliās censurans pi-
cturæ, Poësis, Theologiæ, Scripturæ, &
aliarum scientiarum abusum, eas scientias
censurabit, cum tamen picturæ, Theolo-
giæ, Scripturæ abusus, sit Pictoris non Picto-
ris, Poetæ non Poetæ, Theologi non Theo-
logi, qui ipsdem artibus, & scientiis abutun-
tur. Ita in nostro casu, nulla in Probabilita-
te, sed tota in Probabilistā, aut Probabilio-
ristā culpa est, qui probabilitatem, aut
probabilioritatem dant opinioni, utramque
excludunt.

Quare, ut hic abusus eradicetur, nullum N.
aliud video remedium, quàm, vel quod
38. opiniones particulares habitæ ut probabiles,
Alex. cum tales non sint, damnentur, ut rectè
VII. præstitit Alexander, & Innocentius; vel
Ion. XI. quod quibus librorum imprimendorum re-
visio incumbit, eradant è libris, antequam
publicæ lucis fiant, quæ non sint certò pro-
babiles; vel quod Theologiæ non præfici-
antur, nisi viri sapientiæ, probitate, & pru-
dentiā conspicui; siue sint Probabilistæ, si-
ve Probabilioristæ; nil enim tradent, nisi
inter DD. classici certò probabile. Non au-
tem remedium est præficere Theologiæ An-
ti-Probabilistas; ut enim per probabiliorita-
tem non tollitur scandalum ab opinione, si
fortè inest, quin sit irremediabilis; ita nec
per Probabilioristas, præsertim cum sæpe,
quod inter DD. classici est minus probabi-
le, & fortè non probabile, possit à Probabi-
lioristā dici probabilis; ut patet in omni
damnata, quæ fuit suo Patrono probabilior.

Dicit 4. plures Galliarum Episcopos damna-
N. se, quod satis ad conscientiam sit omnis opi-
nio probabilis; quod satis minus tuta minus
39. probabilis; quod satis probabilitas, & dire-
De ctio intentionis; eaque principia scandalosa,
Charl. impia, venenifera dicunt. Resp. rectè ea
principia damnata, nec nostra sunt; quin ea
negamus: nostra sunt, quod satis ad securita-
tem omnis certò probabilis præticæ, & ut
talis sit, necessaria certa probabilitas, tum
absoluta, tum respectiva; adeoque tanta, &
talis probabilitas, ut à Doctoribus ei opinio-
ni oppositis putetur certò probabilis. Vid.
disp. 15. sect. 2.